

Stichting Genetische Evaluatie Stieren legt bal bij CRV

GES stopt per 2018

De Europese wetgeving bepaalt dat GES vanaf 1 november 2018 niet langer een erkenning mag hebben voor het schatten van fokwaarden. De stichting heft zichzelf daarom op 1 januari 2018 op en laat het verder aan CRV. De laatste staat echter onder druk omwille van belangenverstrengeling door commerciële en stamboektaken.

In het vakblad Melkvee van november 2016 stond het artikel 'Ongelijk speelveld grootste frustratie'. Het artikel handelde over een onderzoek naar de Nederlandse fokkerijstructuur, als gevolg van het opheffen van de productschappen en de gewijzigde Europese wetgeving. Er kwamen diverse pijnpunten in naar voren, die echter vrijwel allemaal zijn terug te voeren op de dominante positie van CRV, de grootste stamboekorganisatie en de grootste stiereigenaar (het artikel is terug te lezen op www.melkvee.nl). Inmiddels heeft de Europese wetgeving er toe geleid dat de voor de fokwaardeschatting

verantwoordelijke stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) op 1 januari 2018 wordt opgeheven.

Stamboek verantwoordelijk

„De Europese verordening bepaalt dat de verantwoordelijkheid voor de fokwaardeschatting bij een stamboek moet liggen. GES is geen stamboek”, verklaart Geart Benedictus. Hij is sinds de oprichting van de stichting GES op 1 januari 2010 de onafhankelijke voorzitter. Het bestuur wordt gevormd door Alfred de Vries (CRV), Kurt Faes (CRV), Bartele Verbeek (Alta), Gerard Vosman

(KI Kampen) en Walter Liebrechts (Vereniging van Sperma Importeurs). De stichting heeft in WUR-onderzoeker Roel Veerkamp haar coördinator en heeft verder een technische adviescommissie. Maar in hoofdzaak bestaat de stichting dus uit stiereigenaren.

„Om aan de Europese wet te voldoen heeft het bestuur de bal nu bij CRV neergelegd, omdat daar het stamboek is ondergebracht. Ik verwacht dat CRV nu met een voorstel richting overheid komt. Ze zullen met de overheid om tafel moeten om een goede oplossing te vinden en daarbij moet binnen de kaders van de Europese wet worden gebleven.” Aan de wet moet

uiterlijk op 1 november 2018 worden voldaan. Dat GES 'al' per 1 januari stopt, is omdat herstructureringsprocessen volgens Benedictus doorgaans langzaam verlopen.

Op eigen houtje

GES besteedt de fokwaardeschatting uit aan de Animal Evaluation Unit van CRV. Wat dat betreft zal er dus niet veel veranderen in 2018. Wel ontstaat dan de situatie dat CRV op eigen gelegenheid zowel fokwaarden voor haar eigen stieren als voor die van de concurrentie schat. Tot dat laatste is het stamboek Europees wettelijk verplicht. Indien gewenst kan CRV dan ook veranderingen doorvoeren, zonder dat daar draagvlak voor hoeft te worden gevonden bij de andere marktpartijen. In de huidige situatie wordt GES voor de helft gefinancierd door het stamboek (CRV) en voor de andere helft door de stiereigenaren. Dat betekent dat de betaling door de stiereigenaren per 1 januari 2018 ook ophoudt. Daardoor zou de situatie kunnen ontstaan dat CRV alleen fokwaarden tegen betaling biedt.

Dat CRV volledig op eigen houtje fokwaarden gaat schatten, is echter niet te verwachten. In het WUR-rapport wordt gewezen op de dubbelrol van het CRV-bestuurslid in het GES-bestuur 'dat zowel de belangen van het stamboek als van CRV als grootste stiereigenaar behartigt. Het is niet uit te sluiten dat de belangen van melkveehouders en van de Nederlandse melkveehouderij hierdoor in het geding zouden kunnen komen'. In het kader van het rapport heeft het ministerie van Economische Zaken de verschillende marktpartijen in Nederland om hun zienswijze gevraagd en met de resultaten daarvan in het verschieft is het niet waarschijnlijk dat CRV volgend jaar een erkenning krijgt voor het op eigen gelegenheid schatten van fokwaarden.

GES 2.0

Hoe het dan volgend jaar verder moet, lijkt vooralsnog koffiedik kijken. „CRV kan de fokwaardeschatting delegeren aan een platform met betrokkenen, maar binnen dat platform zullen de betrokkenen ook wat te zeggen willen hebben”, stelt Walter Liebrechts, GES-bestuurslid namens de Vereniging van Sperma Importeurs. „Het kan ook zijn dat er een GES 2.0 wordt opgestart of doorgestart; dat zou kunnen als het stamboek die opdracht geeft aan GES.” Liebrechts zegt wel zorgen te hebben over de nieuwe situatie. „Een breed gedragen fokwaardeschatting waarin alle stieren een Nederlandse fokwaarde krijgen, is een groot goed. Het is ten gunste van inseminatieclubs die stieren van verschillende organisaties en importeurs op hun stierenkaart hebben en uiteraard ook van veehouders die de stieren dan goed kunnen vergelijken.” Gerard Vosman, GES-bestuurslid namens KI Kampen, zegt de zorgen van Liebrechts niet te delen. „We geven onze invloed inderdaad op, omdat we daar vanuit Europa toe worden

gedwongen, maar misschien dat we straks wel opnieuw invloed krijgen. Het speelt zich buiten ons af.” Vosman zegt niet te willen speculeren over dingen die hij niet weet. „Er is niks aan de hand, we wachten het gewoon af. Ik verwacht dat CRV hier netjes mee omgaat, daar zijn ze hun leden ook toe verplicht.” Het derde 'niet-CRV-bestuurslid' Bartele Verbeek van Alta sluit zich bij Vosman aan. „Ik sta er heel open en positief in.”

Technisch verandert er niets

„We willen niet wachten tot november 2018, omdat zulke processen tijd kosten. Daarom wil het GES-bestuur op 1 januari 2018 duidelijk hebben hoe hier mee om te gaan”, zegt GES-coördinator Roel Veerkamp. „In principe kan alles, alle partijen hebben aangegeven dat ze de Wageningen Universiteit als een belangrijke partij zien.” Hoewel de formele taken zullen worden overgedragen aan CRV, verwacht Veerkamp dat er in technisch opzicht niets verandert. „De technische zaken gaan gewoon verder, daar zit ook geen spanning op. Alleen de organisatiestructuur daar omheen, daar wordt naar gekeken. En ach, we zijn nu zeven jaar bezig, dus dit is op zich een mooi moment om te evalueren.”

Alfred de Vries, GES-bestuurslid namens CRV, bevestigt dat de uitvoering van de fokwaardeschatting zal blijven zoals deze nu is. Hij vermoedt dat de gewijzigde Europese regelgeving is ingegeven door Zuid-Europese landen als Spanje en Italië. „Maar misschien dat de Nederlandse overheid een andere interpretatie aan het Europese beleid geeft.” De Vries zegt het onderwerp eigenlijk niet zo relevant te vinden. „We kunnen als sector beter zorgen dat we de gelederen gesloten houden, er is genoeg kritiek van buiten de sector op de veehouderij. Bovendien verandert er voor de boer niks.”

In 2010 is GES ontstaan uit de Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie (NVO). De partijen die niet mee overgingen naar GES, hielden destijds de NVO in de benen en inmiddels werpt deze zich op als 'sectorwaakhond'. „Als GES ophoudt en de vraag komt of de NVO de fokwaardeschatting wil doen, dan kan dat, dat is altijd ons uitgangspunt geweest”, aldus NVO-secretaris Joop Olieman. „Als de situatie zich voordoet, moeten we heel goed kijken tegen welke condities. Hoe het in het verleden is misgegaan, zal moeten worden voorkomen.” Olieman vertelt dat de sector recent aan het ministerie van Economisch Zaken kenbaar heeft gemaakt dat een scheiding van stamboek en commercie nodig is. „En daarbij werd nog geen rekening gehouden met een stoppend GES. De huidige situatie is al schadelijk, laat staan de nieuwe. Het uitgangspunt van de Europese regels is dat het ras moet verbeteren voor het algemene nut van de veehouderij en dat er een eerlijke markt moet zijn voor alle partijen. Onze interpretatie van de regels is dat het stamboek uit CRV moet, dat is van algemeen nut.” ■

Artikel

Het artikel 'Ongelijk speelveld grootste frustratie' uit het vakblad Melkvee van november 2016 is terug te lezen op www.melkvee.nl in het dossier 'vakblad Melkvee'.

Vier vragen aan EZ

Melkvee legde naar aanleiding van het stoppen van de stichting GES per 1 januari 2018 vier vragen voor aan het ministerie van Economische Zaken:

Nu GES niet meer de fokwaardeschatting mag uitvoeren en een fokwaardeschatting sec door CRV om redenen van belangenverstrengeling ook niet als wenselijk wordt geacht, hoe moet het volgend jaar verder?

Per 1 november 2018 wordt de nieuwe Europese fokkerijverordening van toepassing. In deze verordening is bepaald dat stamboekverenigingen specifieke technische activiteiten in verband met het beheer van hun fokprogramma's, met inbegrip van prestatieonderzoek en genetische evaluatie (ofwel fokwaardeschatting), onder voorwaarden aan een derde kunnen uitbesteden. Het is aan de stamboekverenigingen om hier invulling aan te geven.

Naar aanleiding van het WUR-rapport zijn de verschillende marktpartijen om een zienswijze gevraagd. We zijn inmiddels maanden verder en tot dusver is het hieromtrent erg stil vanuit EZ en RVO. Wat mogen we hieruit concluderen?

De betrokken marktpartijen ontvangen binnenkort een uitnodiging voor een overleg. Dit overleg is een onderdeel van de consultatie.

Tijdens dit traject is een fusie tussen het Nederlandse CR Delta en het Vlaamse VRV tot CRV u.a. van kracht geworden. Hoe kan dat? Een organisatie die qua opzet in de basis discutabel is, is daarmee nog krachtiger geworden. En dat tijdens de periode waarin de binnengekomen zienswijzen (zouden moeten) worden beoordeeld. Hoe kan dat?

Met de fusie heeft CRV er leden bijgekregen in Vlaanderen. Dit is niet in strijd met de fokkerijregelgeving. Een erkende organisatie moet overigens jaarlijks aantonen dat nog steeds aan de erkenningseisen wordt voldaan. Na een positieve beoordeling blijft de erkenning in stand, bij een negatieve beoordeling wordt de erkenning ingetrokken.

Om aan alle al jaren sluimerende onvrede in de sector een definitief einde te maken, is er eigenlijk maar één oplossing: het stamboek moet uit CRV en weer onafhankelijk worden. Is dit een reëel scenario en zo ja, hoe kan dit worden vormgegeven?

EZ wacht de resultaten van de consultatie, waar het overleg met betrokken marktpartijen deel van uitmaakt, af voordat nadere afwegingen worden gemaakt.